

Krachtig op koers met Educatie en Competentie Studies

De leerstoelgroep Onderwijskunde van Wageningen Universiteit heet sinds 1 juli 2003 Educatie en Competentie Studies. Deze naam dekt zowel de onderwijskundige component als de andere activiteiten van de groep af. Velen associëren Onderwijskunde met het onderwijs in scholen. De leerstoelgroep richt zich echter ook op het leren van werkenden en ontpopt zich als bruggebouwer tussen bedrijfsleven, onderwijs en ondersteunende instellingen.

Met de naamsverandering van de leerstoelgroep Onderwijskunde in Educatie en Competentie Studies (ECS) verkoopt dit onderdeel van Wageningen Universiteit beslist geen oude wijn in nieuwe zakken. Sommige producenten blazen hun producten nieuw leven in door ze in een nieuwe en frisse verpakking te steken. Voor de leerstoelgroep Onderwijskunde geldt echter bijna het omgekeerde. "Eerst veranderden we ons product, nu de verpakking. De naam Onderwijskunde fungeerde als verkeerd uithangbord voor onze activiteiten", vertelt prof. dr.

Martin Mulder, hoogleraar Onderwijskunde en hoofd van de leerstoelgroep.

Verbreding

Didactische vaardigheden nemen echter nog steeds een belangrijke plaats in bij deze leerstoelgroep. ECS richt zich onder anderen op studenten die een baan ambiëren als leraar in de tweede fase van het voortgezet onderwijs. Studenten van verschillende opleidingen van Wageningen Universiteit kunnen eerstegraads leraar wor-

den in de vakken Biologie, Scheikunde, Economie, Aardrijkskunde, Maatschappijleer en Natuurkunde. Ze studeren af in hun eigen discipline terwijl ECS de het oriëntatieprogramma voor de lerarenopleiding verzorgt. Daarnaast biedt ECS vakken die studenten beroepsgerichte vaardigheden aanleren. Mulder noemt literatuuronderzoek, schriftelijk rapporteren, mondeling presenteren, debatteren, vergaderen en onderhandelen en leren en werken in een andere cultuur als voorbeelden. Ook krijgen studenten de mogelijkheid zich bij ECS in onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen te verdiepen zoals het leren voor duurzaamheid, het onderwijs in ontwikkelingslanden en het ontwerpen van opleidingen. Daarnaast onderzoekt ECS het verband tussen veranderingen in de agribusiness en de groene ruimte aan de ene en het groene onderwijs aan de andere kant. Mulder stelt dat de gehele groene wereld snel verandert. Ondernemers en werknemers in deze sector zien allerlei veranderingen snel op zich afkomen. Mulder neemt bedrijven in de voedselsector als voorbeeld: "Ondernemingen spelen constant in op de markt en maatschappelijke ontwikkelingen. Dat vereist voortdurend aanpassingen van de ondernemers en hun werknemers." Als voorbeelden van veranderingen noemt hij ontwikkelingen op het terrein van technologie, duurzaamheid, voedselveiligheid en internationale ketens en netwerken. Het kunnen

omgaan en inspelen op deze veranderingen vereist nieuwe competenties. ECS brengt deze ontbrekende competenties in kaart en bekijkt hoe leerlingen, studenten, werknemers en ondernemers in de sector deze snel en efficiënt kunnen verwerven. Uiteindelijk evalueert ECS de effectiviteit van de bijdrage van het onderwijs aan de innovatie in de agribusines en groene ruimte. Mulder vindt dan ook dat de nieuwe naam Educatieve Competentie Studies bovenstaande activiteiten beter weergeeft dan de oude naam Onderwijskunde: "We vonden Onderwijskunde een te smal begrip voor de brede sector waarin wij werken. Wij willen ook niet op een eiland opereren, maar betrekken zowel het groene onderwijs, ondersteunende instellingen als het bedrijfsleven bij onze activiteiten."

Profijt

Hij gelooft dat de verbreding van het werkterrein van zijn leerstoelgroep alleen maar winnaars oplevert. ECS stelt de kennis beschikbaar aan kennisinstellingen in het groene onderwijs. Scholen nemen ook zelf deel aan projecten. Mulder: "Wij voeren onze projecten graag uit met en voor de onderwijspraktijk." Hij denkt dat vooral groene opleidingen en het bedrijfsleven daarvan zullen profiteren. Met een opleiding uit de primaire sector vergelijkt hij het verleden met de optimale situatie. Boerenzonen volgden zoals de traditie het voorschreef een opleiding op een agrarisch instituut als voorbereiding

op de bedrijfsovername. Ze hingen in de schoolbanken en namen de theoretische kennis voor kennisgeving aan. De diplomering betekende het einde van hun contact met de school. De theoretische kennis van hun opleiding bood geen houvast bij het ondernemerschap. Mulder: "Frustrerend, je krijgt het gevoel voor joker in de schoolbanken te hebben gezeten." In de praktijk lopen deze leerlingen na hun studie echter veelal tegen problemen en onzekerheden aan en zoeken zelfstandig naar oplossingen. De optimale situatie is dat ze hun problemen bij hun voormalige opleiding aanklaarten. De scholen moeten sterk betrokken zijn bij de leervragen van hun oud-leerlingen. Ze moeten proberen ze te volgen en te binden aan langlopende door de school ondersteunde leertrajecten. Zo ontstaan intensieve contacten met het bedrijfsleven, kennen opleidingsinstellingen de situatie van hun voormalige leerlingen en passen hun opleidingen aan de praktijk aan. Zowel de school, de ondernemer als de zittende leerlingen profiteren. Leerlingen raken meer gemotiveerd omdat hun opleiding een afspiegeling vormt van de praktijk. De school biedt een levendig en praktisch leerprogramma en ook de ondernemer weet zich gesteund door de opleidingen. Hij raakt enthousiast wat ook andere mensen en eventueel ook nieuwe leerlingen motiveert voor een opleiding in het groene onderwijs. "Wij proberen in verschillende projecten een bijdrage te leveren aan het realiseren van deze optimale situatie", aldus Mulder. Om de bindende rol van ECS verder toe te lichten organiseert de leerstoelgroep op 6 november 2003 van 13.00-17.30 uur een symposium voor bestuurders, managers, docenten en begeleiders uit het groene onderwijs. Tijdens deze bijeenkomst presenteert ECS een boek met daarin onderzoeksverslagen en praktijkcases van projecten die de afgelopen jaren door de leerstoel-

groep zijn uitgevoerd. Per onderwijsinstelling wordt een aantal vertegenwoordigers uitgenodigd om in Wageningen kennis te nemen van projecten en te discussiëren over vervolgprojecten. (voor meer informatie: www.sls.wau.nl/ao/index-nl.html)

Krachtig op koers

Met de nieuwe naamgeving lijkt de leerstoelgroep ook een definitieve streep onder het verleden te zetten. Kort na zijn aantreden in 1998 kreeg Mulder het bericht dat deze leerstoelgroep deel uitmaakte van de saneringsplannen van de universiteit. Verschillende medewerkers maakten gebruik van de mogelijkheden die het sociaal plan bood, anderen solliciteerden naar andere functies. Mulder vond de sanering van de leerstoelgroep onterecht. Hij meent dat zijn leerstoelgroep thuishoort in een onderwijsinstelling en maatschappelijke sector met een hoog innovatief gehalte: "Het groene onderwijs loopt voorop bij vernieuwingen. Ook denk ik dat deze leerstoelgroep een rol kan spelen bij de onderwijsvernieuwing aan de universiteit zelf." Daarnaast speelden ook de langlopende contractuele onderzoeksactiviteiten een rol. De wet gaf de doorslag. Wageningen Universiteit is verplicht haar verantwoordelijkheid voor de Universitaire Lerarenopleiding na te komen. Een vergelijking tussen het aantal vaste medewerkers van de afgeslankte leerstoelgroep en het aantal vaste medewerkers nu bewijst dat ECS krachtig op koers ligt. In 2000 telde de leerstoelgroep drie formatieplaatsen met een vast dienstverband, nu zeven. Achteraf relativeert Mulder de problemen: "De ene helft van Nederland is net gereorganiseerd en andere helft begint er aan. Mensen en organisaties krabbelen niet overeind door bij de pakken neer te gaan zitten. Een positieve en constructieve benadering maakt al veel goed." Daarnaast noemt hij de verbreding van het werkterrein door ook voor de markt te werken en de verandering en verscherping van aandachtsgebieden gecombineerd met de juiste medewerkers als de ingrediënten van de levensvatbaarheid van zijn leerstoelgroep.

Gerrit Strijbis

Foto: Gerrit Strijbis

◀ **Martin Mulder: "We veranderden eerst ons product, nu de verpakking"**